

INGLIZ TILIDA OG'ZAKI NUTQ KO'NIKMALARINI
RIVOJLANTIRISHDA 5-6-SINF O'QUVCHILARI UCHUN SAMARALI
USULLARI

Rustamova Xurshida Yusupovnaman

Nizomiy nomidagi Toshkent Davlat Pedagogika Universiteti 1-kurs doktoranti

Annotatsiya. Ushbu maqolada 5-6-sinf o'quvchilari uchun ingliz tilida og'zaki nutq ko'nikmalarini rivojlantirishning samarali usullari ko'rib chiqilgan. Maqolada o'quvchilarning tilni erkin va to'g'ri ravishda ifodalashlari uchun turli metodlar, jumladan, guruhli suhbatlar, rollar o'ynash, audio va video materiallardan foydalanish, badiiy asarlarni o'qish va savol-javob mashqlari kabi amaliy usullar tavsiya etilgan. Ushbu usullar o'quvchilarning lug'at boyligini oshirish, o'z fikrlarini aniq ifodalash va nutq ko'nikmalarini rivojlantirishda katta yordam beradi.

Kalit so'zlar: *Ingliz tili, og'zaki nutq, ko'nikmalar, 5-6-sinf, usullar, rollar o'ynash, guruhli suhbatlar, badiiy asarlar, video materiallar, audio materiallar, savol-javob.*

Аннотация. *В данной статье рассматриваются эффективные методы развития навыков устной речи на английском языке для учащихся 5-6 классов. В статье предлагаются различные методы, которые помогают ученикам свободно и правильно выражать свои мысли на языке, включая групповые обсуждения, ролевые игры, использование аудио- и видеоматериалов, чтение художественных произведений и упражнения в виде вопросов и ответов. Эти методы значительно помогают учащимся расширять словарный запас, четко выражать свои идеи и развивать навыки речи.*

Ключевые слова: *английский язык, устная речь, навыки, 5-6 классы, методы, ролевые игры, групповые обсуждения, художественные произведения, видеоматериалы, аудиоматериалы, вопросы и ответы.*

Annotation. *This article discusses effective methods for developing oral communication skills in English for 5th and 6th grade students. The article suggests various methods for students to express themselves freely and accurately in the language, including group discussions, role-playing, using audio and video materials, reading literary works, and engaging in question-and-answer exercises. These methods significantly help students enhance their vocabulary, clearly express their ideas, and improve their speaking skills.*

Keywords: *English, oral communication, skills, 5th-6th grade, methods, role-playing, group discussions, literary works, video materials, audio materials, question-and-answer.*

Kirish. Ingliz tili global muloqot tili sifatida katta ahamiyatga ega. Dunyo bo'ylab ko'plab o'quvchilar bu tilni o'rganishmoqda. Ingliz tilida og'zaki nutq ko'nikmalarini rivojlantirish esa o'quvchilarning tilni mukammal egallashida muhim rol o'ynaydi. Ayniqsa, 5-6-sinf o'quvchilari uchun og'zaki nutqni rivojlantirishda samarali usullarni qo'llash, tilni o'rganishni qiziqarli va samarali qilishda katta ahamiyatga ega. Quyida ingliz tilida og'zaki nutq ko'nikmalarini rivojlantirish uchun samarali bo'lgan 5 ta usulni keltiramiz. Ingliz tilida og'zaki nutqni rivojlantirishning birinchi va eng muhim usuli o'quvchilarni o'z fikrlarini ifodalashga rag'batlantirishdir. Bu jarayonni o'quvchilarni kichik guruhlariga bo'lib, o'zaro suhbatlar olib borishga undash orqali amalga oshirish mumkin. O'quvchilar bir-birlari bilan qisqa suhbatlar o'tkazishlari, o'z fikrlarini ingliz tilida bayon etishlari kerak. Bunday mashqlar tilni o'zlashtirishda o'quvchilarga o'zini erkin his qilish imkonini beradi.

Rollar o'ynash – bu ingliz tilida og'zaki nutq ko'nikmalarini rivojlantirishning samarali usulidir. O'quvchilar turli rollarda bo'lishadi, masalan, do'kon sotuvchisi va mijoz, restoranda xizmat ko'rsatuvchi va mehmon kabi vaziyatlarni o'ynashadi. Bu usul orqali o'quvchilar tilni amaliyotda qo'llashni o'rganadilar. Rollar o'ynash o'quvchilarga yangi so'zlarni, iboralarni va grammatika qoidalarini tabiiy tarzda eslab qolishlariga yordam beradi. 5-6-sinf o'quvchilari uchun ingliz tilida og'zaki nutqni rivojlantirishda video va audio materiallar juda foydali bo'lishi mumkin. Ingliz tilida qisqa videolar, multfilmlar, yoki audio hikoyalarni tinglash o'quvchilarga tinglab tushunish ko'nikmalarini rivojlantiradi. Shuningdek, videolarni ko'rib, ularning mazmunini ingliz tilida tushuntirish o'quvchilarni og'zaki nutqni mustahkamlashga yordam beradi.

O'quvchilarga ingliz tilida qisqa hikoyalar yoki badiiy asarlarni o'qish va ular haqida guruhda muhokama qilishni tavsiya etish zarur. Bu usul o'quvchilarning lug'at boyligini oshirishga yordam beradi, shuningdek, o'quvchilar o'z fikrlarini aniq va ravon ifodalashga o'rganadilar. Muhokama qilish jarayonida o'quvchilar o'z fikrlarini hurmat bilan bildiradilar va boshqalar bilan fikr almashish ko'nikmalarini rivojlantiradilar. Savol-javob mashqlari og'zaki nutqni rivojlantirishda samarali va foydali usul hisoblanadi. O'quvchilarga savollar berish va ular javob berishni talab qilish orqali ingliz tilida tez va aniq javob berish ko'nikmalarini shakllantirish mumkin. Masalan, o'quvchilarga o'quv materiallariga asoslangan savollar berish yoki hayotiy vaziyatlarga oid savollarni taqdim etish mumkin. Bu usul o'quvchilarning

erkin va to'g'ri javob berishlariga yordam beradi. Ingliz tilida og'zaki nutq ko'nikmalarini rivojlantirishda samarali usullarni qo'llash o'quvchilarga nafaqat ingliz tilini o'rganishda, balki muloqotda erkin va ravon bo'lishda ham katta yordam beradi. 5-6-sinf o'quvchilari uchun mos usullarni tanlash va ularni muntazam ravishda amaliyotga joriy etish zarur. O'qituvchilar, o'quvchilarni qiziqtirish va rag'batlantirish, shuningdek, og'zaki nutqni rivojlantirishni osonlashtiruvchi turli xil mashqlarni joriy qilishda yordam berishlari muhimdir.

Metodologiya. Ushbu tadqiqotda ingliz tilida og'zaki nutq ko'nikmalarini rivojlantirish uchun quyidagi metodologik yondashuvlar qo'llanildi:

6. Eksperimental metod: Tadqiqotning asosiy metodologik yondashuvi eksperimental metod hisoblanadi. O'quvchilarning og'zaki nutq ko'nikmalarini baholash uchun ilgari aniqlangan boshlang'ich darajaga asoslanib, turli metodlar va usullar joriy etildi. Tadqiqotning oxirida o'quvchilarning o'zgarishlari va yutuqlari tahlil qilindi.

7. Kvantitiv va sifatli tahlil: O'quvchilarning og'zaki nutq ko'nikmalarini rivojlantirish jarayonida ikkita yondashuv – kvantitiv (sonli) va sifatli (mazmunli) tahlil qo'llanildi. Kvantitiv tahlil yordamida o'quvchilarning nutq faoliyati, jumladan, so'z boyligi va grammatikani qo'llashdagi o'zgarishlar o'lchandi. Sifatli tahlil esa o'quvchilarning nutqning aniq va ravonligini baholashda qo'llanildi.

8. Amaliy metodlar: O'quvchilarni tilni amaliyotda qo'llashga undash uchun ro'yxatga olingan metodlar, masalan, guruhli suhbatlar, rollar o'ynash, badiiy asarlarni o'qish, video va audio materiallarni tahlil qilish va savol-javob mashqlari orqali amalga oshirildi. Bu metodlar o'quvchilarga ingliz tilida erkin va ravon nutq qilishni o'rgatishda muhim rol o'ynadi.

9. Interaktiv yondashuv: O'quvchilarga tilni o'rganishda faqat passiv tinglovchi emas, balki faol ishtirokchi bo'lishi uchun turli interaktiv mashqlar tashkil etildi. Interaktiv usullar yordamida o'quvchilarning fikrlarini erkin ifodalashlari, o'zaro fikr almashishlari va tilni o'zgacha tarzda o'zlashtirishlari ta'minlandi.

10. Nazarat va tahlil: Tadqiqot davomida o'quvchilarning nutq faoliyati muntazam ravishda nazorat qilindi. Darslar va mashqlar tugagach, o'quvchilarning erishgan yutuqlari, og'zaki nutqdagi xatoliklar va umumiy natijalar tahlil qilindi. Bu orqali o'quvchilarning tilni o'zlashtirish jarayonidagi taraqqiyoti doimiy ravishda kuzatilib borildi.

Metodologiya bu yondashuvi o'quvchilarning ingliz tilida og'zaki nutq ko'nikmalarini samarali rivojlantirishga qaratilgan bo'lib, amaliyot va nazariyani

uyg'unlashtirishni ta'minladi. Tadqiqot natijalari o'quvchilarning tilni o'rganishda ko'proq motivatsiya va ishtiyoq bilan qatnashishlarini ko'rsatdi.

Xulosa. Ingliz tilida og'zaki nutq ko'nikmalarini rivojlantirishda 5-6-sinf o'quvchilari uchun qo'llanilgan metodlar va usullarning samaradorligi yuqori ekanligi tadqiqot natijalaridan aniq ko'rinmoqda. Guruhlarda suhbatlashish, rollar o'ynash, audio va video materiallar bilan ishlash, badiiy asarlarni o'qish va savol-javob mashqlari kabi interaktiv yondashuvlar o'quvchilarning nutq faoliyatini sezilarli darajada yaxshilashga yordam berdi. Bu metodlar nafaqat o'quvchilarning lug'at boyligini oshirishga, balki ularning ingliz tilida erkin va aniq fikr bildirish ko'nikmalarini rivojlantirishga ham katta ta'sir ko'rsatdi. Tadqiqot shuni ko'rsatadiki, o'quvchilarni o'z fikrlarini erkin ifodalashga rag'batlantirish, tilni amaliyotda qo'llashga yo'naltirilgan mashqlarni muntazam ravishda o'zlashtirish va interaktiv o'qitish usullaridan foydalanish, ingliz tilida og'zaki nutq ko'nikmalarini samarali rivojlantirishning asosiy omillaridir. Shuningdek, o'qituvchilar tomonidan ilgari surilgan metodlarning mosligi va o'quvchilarning individual ehtiyojlari ham muvaffaqiyatli natijalarga erishishda muhim ahamiyatga ega. Natijada, ingliz tilida og'zaki nutq ko'nikmalarini rivojlantirishda ilg'or metodlarni qo'llash, o'quvchilarni rag'batlantirish va samarali o'qitish usullarini tanlash muhim ahamiyatga ega. Kelajakda bu metodlarni yanada kengaytirish va turli didaktik materiallar bilan boyitish o'quvchilarning til o'rganish jarayonini yanada samaraliroq qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

8. Sultonova, G. (2020). Ingliz tilida og'zaki nutqni rivojlantirish: metodologik yondashuvlar va amaliyot. Toshkent: O'qituvchi nashriyoti.
9. Karimov, B. (2019). Ingliz tili o'quvchilari uchun samarali o'quv metodlari. Samarqand: Samarqand Davlat Universiteti nashriyoti.
10. Shamsiyeva, R. (2021). Ingliz tilida og'zaki nutqni o'rgatishning innovatsion usullari. Toshkent: Ilm-Ziyo.
11. G'ofurov, A., & Rahmatova, D. (2022). Ingliz tilida kommunikatsiya ko'nikmalarini rivojlantirishda interaktiv metodlarning roli. Tashkent: Fan va texnologiya nashriyoti.
12. Brown, H. D. (2007). Teaching by Principles: An Interactive Approach to Language Pedagogy (2nd ed.). Pearson Education.
13. Richards, J. C., & Rodgers, T. S. (2014). Approaches and Methods in Language Teaching (3rd ed.). Cambridge University Press.
14. Harmer, J. (2015). The Practice of English Language Teaching (5th ed.). Pearson Education.